

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Sotsiaalse rehabilitatsiooni korraldus SKA-s alates 01.01.2016

Janeli Sinisalu

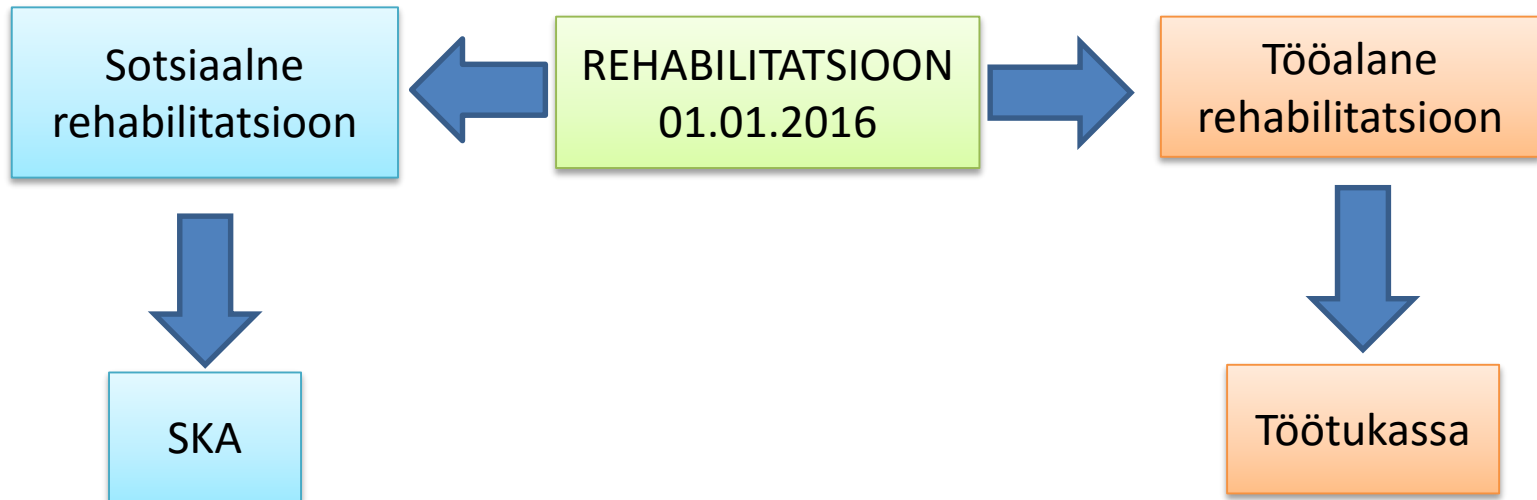
Sotsiaalkindlustusamet / nõunik

25.09.2015 Tallinn

Mis on rehabilitatsioon?

- **Rehabilitatsioon (laiemas käsitluses)** on inimese tegevus- ja osalusvõime arendamise kompleksne protsess, mille erinevate sekkumiste peamine eesmärk on võimalikult suure iseseisvuse saavutamine, sotsiaalse osaluse ja rahulolu suurendamine.

Mis on sotsiaalne rehabilitatsiooniteenus (SRT)?

- **Sotsiaalne rehabilitatsiooniteenus** on kompleksne teenus ehk rehabiliteeritavate tegevuste kogum, mille tulemusel püütakse saavutada elukvaliteedi muutus, uute oskuste omandamine, toimetuleku, tegevusvõime ja osalusvõime paranemine.
- Sotsiaalteenus, mis on aktiivne, kindla alguse ja lõpuga protsess, mille käigus hinnatakse inimese ressursi ja vajadusi, seatakse eesmärk muutuseks inimese elus, planeeritakse tegevused/teenused, viiakse sekkumised läbi, hinnatakse eesmärgi saavutamist.
- Mitmekülgne lähenemine (mitme spetsialisti sekkumine)

- Sotsiaalne rehabilitatsioon erineb tööalasest rehabilitatsioonist eesmärgi poolest. Tööalase rehabilitatsiooni eesmärk on tõsta inimese töövõimet ja pakkuda talle paremat võimalust hakkama saamiseks tööturul.

SRT vajaduse tuvastamine

- Alates 01.01.2016 hakkab SKA tuvastama SRT vajadust enne teenusele suunamist – piirkondlikud juhtumikorraldajad

Eesmärk – isiku terviseolukorrast põhjustatud tegevus- ja osalusvõime piirangute ja olemasolevate ressursside hindamisele tuginedes isiku rehabilitatsioonivajaduse väljaselgitamine ja vajadusel tema seostamine rehabilitatsiooni ja/või sotsiaalkaitsemeetmetega

- Hindamise peavad läbima 16-aastased ja vanemad isikud
- Hindamist ei pea läbima isikud, kellel on olemas kehtiv reh.plaan, alla 16-a isikud ja AK otsusel suunatud alla 18-a isikud

Õigustatud isikud

- Puuet esmakordselt taotlev alla 16-a laps
- korduvalt puuet taotlev alla 16-a laps juhul, kui ekspertarst peab seda vajalikuks
- Puudega alla 16-a laps
- Alaealiste komisjoni otsusel suunatud kuni 18-a laps

Juhul, kui on tuvastatud SRT vajadus:

- Tööealine (16-a kuni vanaduspensioniealine isik, kes ei saa ennetähtaegset vanaduspensionile või vanaduspensionile ootel oleva päästeteenistuja toetust) isik, kellel on puue või püsiv töövõimetus/invaliidsusgrupp/osaline töövõime ja kes ei tööta, ei õpi, ei ole töötuna arvel
- Tööealine isik, kellel on puuduv töövõime
- Vanaduspensioniealine isik, kellel on puue
- Ennetähtaegsele vanaduspensionile jäänud isik, kellel on puue
- Vanaduspensionile ootel oleva päästeteenistuja toetust saav isik, kellel on puue

Teenuse saamine SKA-st

- Isik esitab SKA-sse taotluse (posti, e-posti teel, klienditeenindus, iseteenindusportaal)– **sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse eest tasu maksmise kohustuse riigi poolt ülevõtmise taotlus**
- SKA spetsialist vaatab taotluse üle, teostab kontrollid – teeb otsuse, kas isik vajab SRT vajaduse tuvastamist või ei
- Vajab hindamist Juhtumikorraldaja võtab isikuga ühendust (lepib kokku hindamise aja)

Menetlusaeg

- **10 tööpäeva** – kuni 16-aastased isikud, AK otsusel kuni 18-aastased isikud
- **40 tööpäeva** – 16-aastased ja vanemad isikud

Miks SRT vajaduse tuvastamine?

- Võimaldab selekteerida teenusevajaduse järgi – SRT-le ei satu isikud, kes teenust ei vaja
- Rehabilitatsiooniteenusele eraldatud ressursside sihipärasem kasutamine
- Väheneb rehabilitatsiooniplaanide koostamise vajadus
- Järjekordade tsentraliseerimine SKA juurde
- Teenuse kvaliteetsem ja tulemuslikum osutamine
- Juhtumikorraldaja abistab isikut sobiva teenuse osutaja (TO) valimisel
- SKA annab TO-le rohkem eelinfot saabuva kliendi kohta – võimaldab paremini arvestada isiku vajadusi meeskonna komplekteerimisel ja spetsialistide töö planeerimisel

SRT vajaduse tuvastamine

- Rehabilitatsioonivajaduse tuvastamise alategevused:
 - 1) Ettevalmistavad tegevused – juhtumikorraldaja SKA-s
 - 2) Otsene klienditöö – juhtumikorraldaja, taotleja
 - 3) Järeltegevused – juhtumikorraldaja SKA-s

Ettevalmistavad tegevused SKA-s

- Taotluse registreerimine, õigustatuse kontroll, reh.plaani kehtivuse kontroll
- Isikule rehabilitatsioonivajaduse hindamise teenuse olemuse, kliendi võimaluste, tingimust ja kaasneva vastutuse selgitamine, hindamise aja, koha ja korralduse kokkuleppimine.
- Eelinfo kogumine infosüsteemidest (puue/püsiv töövõimetus, seni osutatud riiklikud sotsiaalteenused – rehabilitatsioon, erihoolekanne; infovahetus Töötukassa, vajadusel KOV-ga)
- Rehabilitatsioonivajaduse hindamise ankeedi eeltäitmine juhtumikorraldaja poolt

Otsene klienditöö

- Kohtumine isikuga (vajadusel eestkostja või esindajaga), kontakti loomine, küsitluse protsessi selgitamine ja informeerimine.
- Küsimustiku läbimine ja info dokumenteerimine – WHODAS 2.0 küsimustik (Maailma Terviseorganisatsiooni „Tervise ja puude mõõtmise“ küsimustik);
- selgitatakse välja toimetulek erinevates valdkondades (WHODAS 2.0): kognitiivsed võimed, liikumine, enese eest hoolitsemine, inimestega lävimine, igapäevased toimingud, osalemine, raskuste mõju
- Rehabilitatsiooni eesmärkide arutamine, kliendi abistamine eesmärgi sõnastamisel
- Rehabilitatsioonivõimaluste ja teiste rehabilitatsiooni eesmärgi saavutamiseks sobivate meetmete arutelu.
- Kokkuleppe sõlmimine edasise koostöö teostamiseks (nt järgmise kohtumise aeg, viis kuidas info edastatakse)

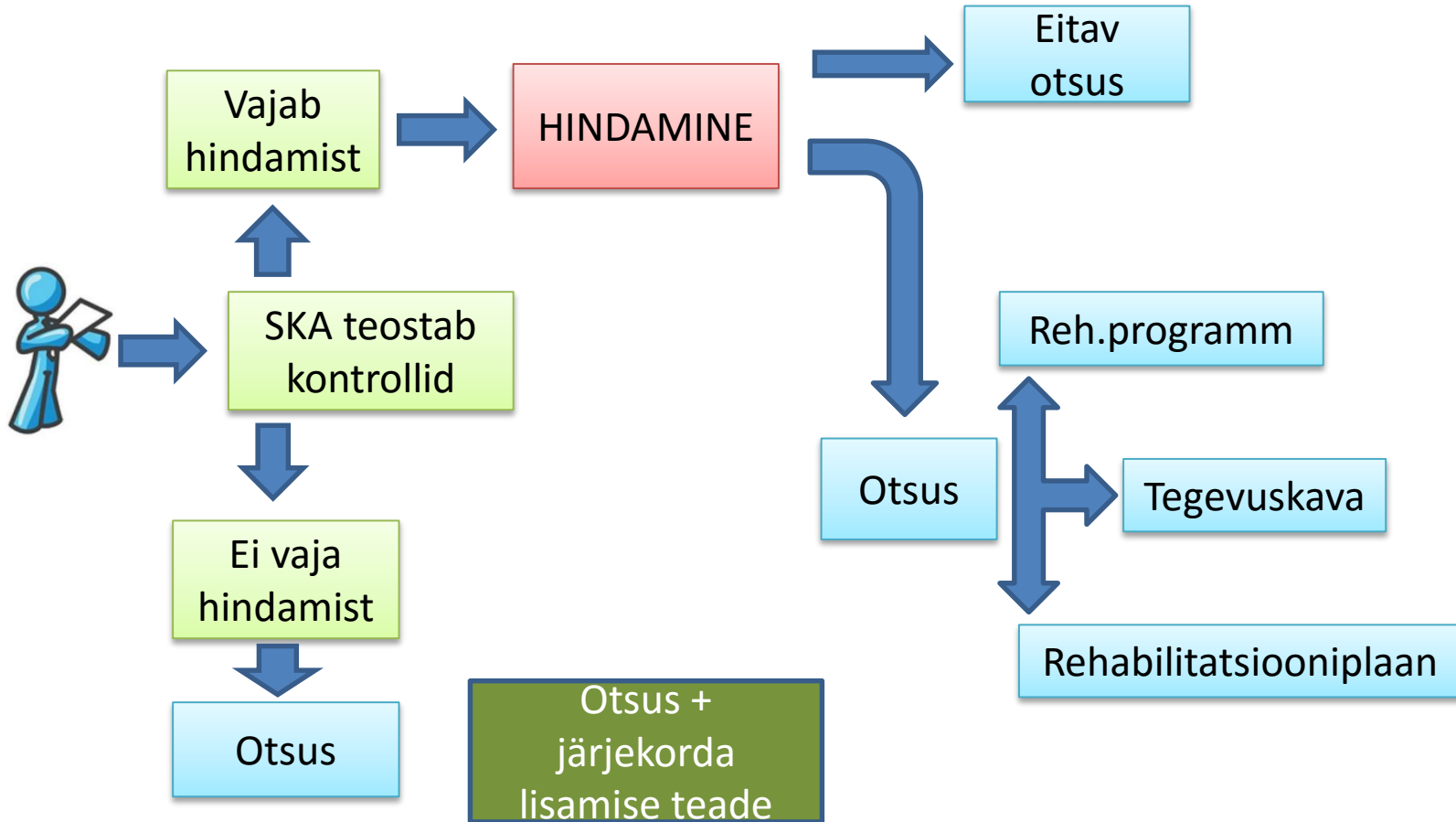
Miks WHODAS 2.0?

- laiapõhjaline teoreetiline alus – 6 valdkonda kooskõlas RFK jaoga „Tegutsemine ja osalus“;
- tõenduspõhine lähenemine – standardiseeritud hindamisvahend;
- universaalne küsimustik (ei ole puudespetsiifiline);
- võimaldab hinnata täisealise isiku funktsioneerimisvõimet (tegevus- ja osaluspiiranguid) diagnoosist olenemata, seega kasutatav nii füüsiliste kui vaimsete terviseolukordade puhul.
- Uuritud erinevate terviseprobleemide korral (artriit, sklerosis multiplex, infarkt, vaegkuulmine, spondüliit, depressioon, skisofreenia jt psüühikahäired, reumaatilised haigused, Parkinsoni tõbi, alaseljavalu);

Järehtegevused

- Vajadusel andmete kontrollimine ja info täpsustamine
- Rehabilitatsioonivajaduse analüüsimine, sh eitava otsuse ettevalmistamine
- Isiku seostamine vajalike rehabilitatsioonimeetmetega (suunamine rehabilitatsiooniprogrammi, tegevuskava koostamine, rehabilitatsiooniplaani koostamine) ja/või teiste rehabilitatsiooni eesmärgi saavutamist toetavate tegevustega
- Potentsiaalse teenuseosutajaga läbirääkimised – teenuse osutamise võimalus, aeg, koht.
- Isikule otsuse edastamine ja asjaolude selgitamine – **SRT eest tasu maksmise kohustuse riigi poolt ülevõtmise otsus**

Taotlemise protsess

Rehabilitatsiooniprogramm

- **Määratletud sihtgrupile** rehabilitatsiooni-meeskonna poolt koostatud dokument:
 - eesmärk
 - tegevused, maht
 - periood
- **Programmi kinnitamine** (nõuandev komisjon SKA juures – SKA, SoM, TK, Astangu KRK, EPIK esindajad; eksperthinnangud)
- **Hindamise kriteeriumid**
 - eesmärgid ja tegevused vastavad sihtgrupi vajadustele
 - vastab kaasaegsetele rehabilitatsiooni põhimõtetele, sh on tõenduspõhine
 - tulemused on mõõdetavad, suurendavad inimese aktiivset osalemist ühiskonnas
 - tegevused planeeritud kulutõhusalt, eelarve on läbipaistev

Teenuse osutamine

- Isik sõlmib TO-ga lepingu **60 päeva** jooksul arvates tasu maksmise kohustuse ülevõtmise otsuse või järjekorra saabumise teatavaks tegemisest
- SKA võtab isikult üle SRT eest maksmise kohustuse üle kuni 2 aastaks – st isikul on õigus riigi rahastatavat teenust saada eesmärgi saavutamiseks max 2 aasta jooksul
- Teenuseid võib osutada isiku elukohas või muus viibimise kohas
- Vajadusel õigustatud isiku ja alla 16-a isiku saatja majutus
- Teenust osutatakse vastavalt suunamisotsusele (programmi, SKA tegevuskava või rehabilitatsiooniplaani alusel) kuni 2 a jooksul

Teenused

- Alates 2016.aastast
 - Arsti teenus (individuaalne)
 - Õe teenus (individuaalne, perele, grupile)
 - Kogemusnõustaja teenus (individuaalne, perele, grupile)
 - Füsioterapeudi ja tegevusterapeudi perenõustamine
 - Tegevusterapeudi/loovterapeudi teenus viiakse lahku:
 - tegevusterapeudi teenus
 - loovterapeudi teenus
 - Kõiki teenuseid (v. a arsti teenus) osutatakse individuaalselt, perele või grupile

Arsti teenus

- **Arsti** teenus (ainult individuaalne) – isiku terviseolukorra hindamine ja terviseolukorrast lähtuv **nõustamine** rehabilitatsiooniprotsessi vältel. Rehabilitatsioonispetsialistide nõustamine valitud meetmete ja sekkumiste osas, terviseolukorrast lähtuv näidustuste ja vastunäidustuste määratlemine. Võrgustikuliikmete (sh pere) konsulteerimine, toetamaks isikut rehabilitatsioonieesmärkide saavutamisel (konsulteerib isikut ja tema võrgustikuliikmeid tulenevalt rehabilitatsiooni tulemustest ja mõjudest terviseolukorrale).
- Abivahendite vajaduse hindamine, sobiva abivahendi soovitamine ning kasutama õpetamine.
- **Teenus ei sisalda** arstliku raviplaani koostamist ja diagnoosi määramist, raviprotseduuride tegemist, retsepti väljastamist, eriarsti vastuvõtule ega täiendavatele uuringutele suunamist.

Õe teenus

- **Õe** teenus – tervise ja enese eest hoolitsemise alane teavitus, **nõustamine**, haigusteadlikkuse hindamine, haiguse ja sümptomitega toimetuleku õpetamine, riskikäitumise juhtimine, isiku lähivõrgustiku nõustamine isiku ja/või tema esindaja juuresolekul/loal terviseprobleemidega toimetulekuks ja toetamiseks. Rehabilitatsioonispetsialistide nõustamine valitud meetmete ja sekkumiste osas (näidustuste ja vastu näidustuste määratlemine lähtudes terviseolukorrast).
- Võrgustikuliikmete nõustamine, konsulteerimine (motiveerimine) toetamaks isikut rehabilitatsioonieesmärkide saavutamisel.
- Abivahendite vajaduse hindamine, sobiva abivahendi soovitamine ning kasutama õpetamine.
- **Teenus ei sisalda** täiendavatele uuringutele saatmist, raviprotseduuride tegemist ning retsepti väljastamist.

Kogemusnõustaja teenus

- **Kogemusnõustaja** teenus – nõustamine sarnase puude, terviseolukorra kogemuse või erivajadusega inimese poolt, kes on läbinud vastava ettevalmistuse.

Teadmiste ja kogemuste vahetus ning nõustamine, emotsionaalse, sotsiaalse ja/või praktilise toe pakkumine.

- Kogemusnõustaja kuulub reh-meeskonda ja on läbinud vastava koolituse

Meeskond

- Rehabilitatsioonimeeskond vähemalt 3-liikmeline, sh alati sotsiaaltöötaja
- Rehabilitatsiooniplaani koostamisel tuleb vastavalt isiku vajadustele meeskonda kaasata järgmised spetsialistid:
 - alaealine – alati eripedagoog
 - AK otsusel suunatud laps – alati psühhiaater või psühholoog
 - 16-a ja vanem psüühikahäirega isik – alati psühhiaater ja tegevusterapeut
 - nägemise, kuulmise või kõnehäirega või vaimse alaarenguga isik – alati eripedagoog, logopeed või tegevusterapeut
 - liikumispuudega isik – alati füsioterapeut või tegevusterapeut

Leping

- **Isik ja TO** sõlmivad lepingu 60 päeva jooksul otsuse või järjekorra saabumise teate saabumisest
- **SKA ja TO** sõlmivad lepingu, milles lepitakse kokku riigi poolt õigustatud isikult tasu maksmise kohustuse ülevõtmise täpsem kord

Järjekord

Uue korra järgi:

- Järjekord on SKA juures
- Raha liigub koos inimesega
- Juhul, kui eelarves ei ole raha – SKA paneb isiku järjekorda (**otsus koos järjekorda lisamise teatega**)
- Eelarvesse raha lisandumisel **järjekorra saabumise teade**
- Eraldi järjekorrad on lastele ja TK-le
- Eelisjärjekorras puuet taotlevad lapsed ja AK otsusel suunatud lapsed
- järjekord kuni 1 aasta

Sõidu- ja majutuskulud

- 2016 senise korra järgi
 - sõidukulu hüvitamine isikule ja saatjale (taotlus + kuludokumendid)
 - majutuskulu tasumine teenuse osutajale arve alusel
- Alates 2017 uus kord!

Limiidid

- Teenuse maksimaalne maksumus kalendriaastas:
 - puudega ja puuet taotlev alla 16-a laps 1395 €
 - AK otsusel suunatud laps (kuni 18-a) 1395 €
 - 16-a ja vanem isik 483 €
 - tööealine psüühikahäirega isik 2325 €
- Sõidukulud 41,55€
- Majutusteenus 119,85€

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Aitäh!

Janeli Sinisalu

janeli.sinisalu@sotsiaalkindlustusamet.ee